

Dan Lungu

A KISLÁNY, AKI ISTENT JÁTSZOTT...
(*FETIȚA CARE SE JUCA DE-A DUMNEZEU...*)

KETTŐ

Megpróbál uralkodni magán, de be van gyulladva.

Több mint egy éve jött Olaszországba, és úgy tűnik, a dolgok még bonyolultabbak lettek, ahelyett hogy egyszerűsödnének. Laura reggeli telefonhívása jól felzaklatta. Nem utasíthatta vissza. Régi iskolatársnője. Több ennél, az első ember, aki Olaszországban tiszta szívből megneveztette, miután kihúzta a csávából. Nemet akart mondani, de nem tudta, hogyan; de miután kinyomta a mobilt, rögtön megbánta. Nem, ő nem termett ilyen kalandokra, ebben teljesen biztos. Sokszor elcsodálkozik, hogy is mert nekivágni Olaszországnak. Ez is úgy jött, mint sok egyéb, mint derült égből a villámcsapás.

Gondolkozás nélkül megígérte Laurának, hogy nála töltheti az éjszakát. Örület! Persze a háziak tudta nélkül. Signor Renato és Signora Silvia, vagy ahogy ő szólítja őket, a Signor és a Signora, nagyon kedves emberek, vagyis inkább udvariasak, de elég nekik egy idegen a házban, ez világos. Jobban mondva elég nekik egy román nő. Néhány nappal később, hogy Loredana letette őt, mint egy csomagot, Signor Renato, a tőle telhető legnagyobb udvariassággal, hogyan is másként, megkérte, hogy ha a szomszédok véletlenül kérdeznék, ne mondja meg nekik, hogy román. Nem volt abban a helyzetben, hogy megsértődjön, túlságosan be volt gyulladva. Rögtön kapcsolt, hogy nagy luxus volna, ha felkapná a vizet, nem mindenki engedheti meg magának. Viszont szívesen összeszedte volna a bátorságát, hogy alkalomadtán megkérdezze, akkor mégis mit mondjon, hogy hová valósi, tán afrikai, vagy lappföldi, vagy milyen más előkelő helyre utalhat a megjelenésével és nyelvtani hibáival? De őszintén szólva, csak törte az olaszt, nem volt önbizalma. Annyit azért kérhetett volna, hogy amikor senki sem kérdezősködik, legalább olyankor tarthassa magát románnak...

Végül is, túl van rajta, még ha egyáltalán nem esett is jól!

Ha nyelvtudás nélkül és úgy, hogy előzőleg csak a tengerre és a hegyekbe utaztál szabadságra, megérkezni egy idegen országba olyan, mint altatásból ébredni. Csak bambán nézel és alig érted, miről van szó. Ahogy megtanulsz valamennyire kommunikálni, lassan a köd is feloszlik a szemed előtt. Neki ez egy hónapig tartott. Arra az első hónapra, amikor éjszakánként ígéket magolt, és megtanulta, hogy mondják olaszul a paszternákot, a zoknit vagy a beöntést, néhány kivételtől eltekintve, csak homályosan emlékszik. A második hónapban megjön az ember bátorsága, a harmadikban kezdi jól érezni magát és hozzászokik. Persze, ha van hol dolgoznia és rendesek a munkaadói. Ha nem, az élet nemcsak kiszámíthatatlan, hanem egyenesen szörnyű, éppen elég rémtörténetet hallott.

Laura tizenegy körül felhívta, mert tudta, hogy olyankor kicsit fellélegezhet, és türelmetlenül, gyorsan, kétségbeesetten, fojtott hangon összevissza beszélt, utána neki kellett a találgatásai alapján összeraknia az elmondottakat. Tizenegy óra óta ezt csinálja, miközben igyekszik elvégezni a dolgát. Főleg Nona ebédjét elkészíteni. Laura elmondása alapján úgy értette, hogy valami nézeteltérése támadt az öreggel, akit ápol, összevesztek, mert talán molesztálta, ami azért is furcsa, mert az öreg, úgy tudja, félig béna, viszont Laura összeszedte a holmiját, otthagya, és utcára került, mert a Johnjának még csak egy posto lettója sincs, már egy hete hajléktalan, a régi cimborái nem fogadták be, mert náluk is telt ház van, ott csak alkalmanként húzhatja meg magát, persze majd minden megoldódik, de most sürgősen szállás kell neki, legalább egy éjszakára.

Laura stílusa!

Kelletlenül, igaz, azt mondta, jöjjön, mert mégse hagyhatja a barát-nőjét ilyen szorult helyzetben, amikor még a gimiből ismerik egymást, és meg is beszéltek a részleteket. Elmagyarázta neki, hogy zörgessen a kapun, és melyik az ő ablaka. Fél tizenegy körül jöjjön oda a környékre, és várjon, mert ő nem mehet ki a házból. A holmiját hagyja ott valahol, mert azokat semmiképpen sem vihetik be. Amikor már biztos benne, hogy mindenki elaludt, egymás után kétszer lekapcsolja a villanyt, és Laura akkor jöjjön a kapuhoz. Mint a filmekben. Ő kimegy érte, de nehogy elkövesse azt a baklövést, hogy olyan későn megnyomja a csengőt vagy a kaputelefont. Szerencsére Nona és az ő szobája a földszinten van, mivel Nona tolókoksis. A Signora és a Signor hálószobája az emeleten, ahol a dolgozószoba és a másik vendégszoba,

mert van egy a földszinten is. Egy ágyban fognak aludni, nem kockáztatja meg, hogy beengedje Laurát a vendégszobába, bár van hozzá kulcsa, de biztonságosabb, ha ott van mellette. Nem szívesen ment bele, de mégse hagyhatja az utcán. Amíg telefonon megbeszélték, érezte, hogy elfogja a bűntudat. Végül Laura azt mondta, hogy ha mégse lenne ott a megbeszélt időben, azt jelenti, elkapták a carabinieri. Ez fejbe kólintotta. Mit követhetett el, morfondírozott magában. Talán megölte az öreget, és most az ő ágyában akar elbújni... Minél többet gondolkodott, annál jobban begyulladt, és úgy érezte, ostoba módon olyasmibe keveredett, ami nem rá tartozik. Az a legkevesebb, hogy a gazdái elkapathatják egy idegen román nővel a szobájában, és kirúgják.

- Min gondolkodik, Letiția kedves, hiányoznak a gyerekei? - kérdezte Nona, miközben kecsesen felvágta tányérján a halat.

Ő szomorúan mosolyogva tétován bólintott, nem akart hazudni, de belemenni sem a beszélgetésbe. Nona a hetvenöt éve ellenére azonnal észreveszi az ilyen jelzéseket. Szeret beszélgetni, de tapintatosan tud hallgatni is, anélkül hogy zavarba hozná. Signora Silvia mintha nem is az ő lánya volna, a figyelmessége vagy lekezelő, vagy parancsoló. Meggyőződése, hogy bármilyen szemrehányást megengedhet magának, pláne ha udvarias modorba csomagolja, mert ez is benne van a havi munkabérben. Signor Renato még furcsább, ő a Signorán keresztül szereti osztogatni a parancsait, még akkor is, ha Letiția is ott van és hallja. Csak olyankor szól direkt neki, ha muszáj, erőltetett udvarias-sággal, ami Letițiát Birlic színészre emlékezteti. De rendesen fizetnek, tisztességesen megfizetik, sohasem gorbáskodnak, és úgy hallotta a románoktól, amikor találkozott velük, hogy ez a lehető legjobb helyzet.

Ha nem lenne Nona, a maga tapintatával, sokkal nehezebb volna; talán már vissza is ment volna Romániába... A nap legnagyobb részét vele tölti, mert a házaspár reggel negyed nyolckor elmegy otthonról, a nő hat körül ér haza, a férfi még később. Nona, a tévé és a telefon az ő kommunikációs lehetősége. Nonával megtanult olaszul, mert türelmesen és tapintatosan megmagyarázta azokat a szavakat, amiket nem talált a szótárban, vagy nem volt ideje utánanézni. Először kicsit tartott a csinos öregasszonytól. Úgy érezte, képtelen lesz teljesíteni a kívánságait, mert szeszélyesnek látszott, de nem a nagyzási hóbortja, hanem a mozgáskorlátozottsága miatt. Bolondos vénasszonynak tűnt, aki szekálni fogja. Aki unatkozik és gyűlöli az egészséges fiatalokat.

Letiția képtelen volt megérteni, hogy naponta miért válogatja ki olyan gondosan a ruháit és az ékszereit, ha legtöbbször ki sem mozdul a házból. Az első napokban azt sem értette, hogy ha csak ketten vannak otthon, miért kell az ebédhez úgy megterítenie, mint valami elegáns vendéglőben. És azt sem tudta, hogy az a rengeteg apróság mire való. Nona szoktatta rá mindenre. Ha haját akart mosni, fodrászhoz ment, vagy házhoz hívatta a fodrásznőt. Lassan-lassan megértette, hogy ez az életformája és talán így harcol az öregség ellen.

Az a jelenet, ami miatt igazán közel került hozzá, egy délelőtt történt, a nappaliban.

Nona a tolokocsijában az ablaknál olvasott a félhomályban, ő pedig porszívózott. Szokás szerint ment a tévé.

Talán február lehetett. Legfeljebb március eleje. Nem érdekes. Nona Rymond Chandlert olvasott. Szép! Elege lett az olasz klasszikusokból. Az én koromban a szórakozás már fontosabb, mint az emberek véleménye és az újságok kritikai rovata! – mondta. Ő délelőtt takarított, kisikálta a fürdőszobát és a konyhát, port törölt, meggyebet. Nona időnként beszélgetett vele, máskor olvasott. Olykor elbóbiskolt. Nem szerette a tévét, de bekapcsolta, hogy Letiția füle hozzászokjon az olasz beszédhez. Csak öregségünkre tanulunk meg szabadok lenni, mondta Nona. Persze, ha nem jön a szklerózis, tette hozzá. Ahogy meghallotta a tévében a Jaques Brel-dalt, Letiția kikapcsolta a porszívót. A Pedagógiai Líceumban, mivel az osztályban többen voltak lányok és volt egy imádnivaló francia tanárnőjük, a *Ne me quitte pas* lett az egyik kedvenc slágerük. Persze kívülről fújták. „Moi je t’offrirai/ Des paroles de pluie / Venues de pays/ Ou il ne pleut pas.” Tizenkettedikben ismerte meg Valit, egyetemista volt, vakációzni jött az egyik barátjához. „Ne me quitte pas/ Je t’inventerai/ Des mots insensés / Que tu comprendras/ Je te parlerai / De ces amants-la/ Qui ont vu deux fois/ Leur coeurs s’embraser.” Természetesen belészeretett. Tél volt, akkora pelyhekben hullt a hó, mint a sapkáján a bojtok. Akkor az volt a divat. „Laisse-moi devenir/ L’ombre de ton ombre/ L’ombre de ta main/ L’ombre de ton chien/ Mais, ne me quitte pas.” Márciusban azt mondta otthon, elmegy a felvételiző érdeklődni, jelentkezni akar a bölcsészkarra. Az egyetemi városban persze ismét találkozott Valival. Volt két csodálatos napjuk, időnként felidézi ezt az emléket, hogy újra feltöltődjön, és azután mozgalmas hónapok jöttek. Nyáron, miután csúnyán

összeveszett Petru Cosoi elvtárssal, vagyis az apjával, nem is akar rá emlékezni, óvónőként helyezkedett el, összeházasodtak Valival, és decemberben, a forradalom előtt, megszületett Málna. A pici úgy óbégatott, mint egy egész tónyi béka! Az öreg csak az utolsó pillanatban egyezett bele a házasságba, de csak azért, mert féltette az iskolaigazgatói széket. A kommunisták nem tréfáltak a családi erkölcs társadalomra gyakorolt hatásával. Egy törvényelen gyerek katasztrófát jelentett volna! Beleegyezett hát a házasságba, de Valinak nem bocsátott meg. Úgyhogy neki az esküvőn már elég nagy volt a hasa, de szerencsére a menyasszonyi ruha eltakarta...

- *Le grand belge, Jaques Romain Georges Brel* - mondta Nona, és felnézett a Chandler kötetből.

- *Je l'adore!*

- *Alors, vous parlez francais! Une belle surprise!*

- *Oui, je me débruoille, madame!*

Este a vacsoránál Nona a vörösboros poharát megemelve titokzatosan körülnézett és bejelentette, hogy van egy nagy meglepetése. A Signor és a Signora udvariasan megtapsolták. Nona egyenesen a szemükbe nézett, és azt mondta: kedveseim, a mi Letítiánk kiválóan beszél franciául, koccintsunk az egészségére. Nyilván túlzott, de ezt mondta. Azok ketten elképedve, de majd elismerően néztek rá. Koccintottak, és neki akkora lett a szíve, mint egy elefántnak. Beszelnének valamit ketten, hogy mi is gyönyörködünk benne? - kérdezte a Signor. A hangjában volt némi jólneveltségbe burkolt hitetlenkedés. Talán egy kis kelletlenség is, mert azt hitte, mostantól többet kell fizetnie. Hangosan beszélgetni kezdtek Jaques Brelről és temetői szomszédjáról, Gauguinről.

NÉGY

Ó, Laura a béna vénemberével! Feltétlenül fel kell hívnia, ha szerencséje van, felveszi. Véletlenül találkoztak, egy hónapra rá, hogy Rómába ért. A kábulat lassan borította el az agyát, mint köd a mocsarat. Szerette a párolgó tavat és mocsarat, percekig elnézte, ahogy átszűrődik rajta és átragyogja egy fénysugár. Mint a mesében, amikor győz a jó... és főleg most hinnie kell a jó végkifejletben, ha nem akar megtorpanni. Az első hónap iszonyú volt, se kinn, se benn. Reggel kipattant az ágyból, hogy iskolába indítsa Rádiát, miközben egy idegen lakásban ébredt, ahol két idegennek kellett reggelit készítenie, akik

idegen nyelven beszéltek, amit alig értett. Nem tudta, mit keres ott, és azt sem, hogy ez valóság vagy sem. Az első hónapban többször is úgy érezte, hogy altatásból ébred, minden összemósodik előtte, bizonytalan és kiszámíthatatlan. A saját bőrén érezte ezt.

A dolgok valahogy így alakultak: az első hónap végén a Signoria borítékban odaadta a bérét. Pont reggelineél. Meg sem számolta. Szó nélkül elvette, megköszönte, és elrendezte a fekete magvas kenyeret a kosárban. A borítékot a zsebébe csúsztatta. Bevitte a forró tejet a kancsóban. Bevitte a lágytojást. És hirtelen rossz érzése támadt. Hátha kevesebb a pénz? Hátha becsapták? Soha nem ismernék be, az biztos! Előttük kellett volna megszámolnia, az ostoba fejével, még ha ez nem túl elegáns is. Aztán gondolta, butaság, de mégse tudta kivenni a fejéből. Ahogy mindketten kiléptek az ajtón, elfordította belülről a kulcsot a zárban, és megszámolta a pénzt. Hogy megnyugodjon, gondolta. Megvolt mind. Sok pénz. És akkor valami boldogságfélét érzett. Elkábult tőle. Romániában ennyi pénzért fél évig robotolhatna. Aztán elszomorodott, és egész egyszerűen elsírta magát. Nem tudott uralkodni magán, az indokolatlan szomorúságán. Képtelen volt megérteni, honnan erednek a könnyei. Ledőlt az ágyra, és az iménti teljes boldogsága fájdalmas zokogással kísért fájdalommá alakult. Kezében szoritotta a pénzt, és ellenállhatatlanul zokogott. Borsószemnyi könnyek csurogtak végig az arcán, szája önkéntelenül lefittyedt, a ruhája ujjába törülte az orrát. Később sokszor eszébe jutott ez a váratlan kitörése, de inkább idegrohamnak tartotta az egy hónapi feszültség után, meg a lelkében eltemetett dolgok miatt, amiktől nem tudott szabadulni. Önsajnálattól sírt, hogy Romániában éveken át a semmiért gürcölt. Ez a boríték hirtelen ráébresztette, hogy rabszolgaként, lárvaként, igavonóként élt. Siratta az elszalasztott örömeiket, az elkótyavetyélt életét, sírt a kilátástalan nyomorúság miatt. Azért sírt, mert mindez hirtelen tudatosult benne, nem fokozatosan jött rá, hogy legyen ideje hozzászokni és elgondolkodni rajta. Olyan volt, mint valami megvilágosodás. Örömeiben sírt, hogy megszabadult abból a helyzetből, és félelmében, hogy bármikor visszakerülhet oda. És sírt, mert kicsinyesen azt feltételezte, hogy a házaspár becsapta. Sírt, mert igazságtalannak tartotta, hogy egyesek olyan könnyen keresik meg a pénzt, mások meg ugyanazt csak nehéz munkával. Sírt, mert sajnálta a szüleit, a kollégáit és mindenkit, akik nyomorúságos fizetésért

robotolnak, és soha nem tudják meg, mit jelent jól élni. Sírt, mert nem tartotta igazságosnak, hogy egyesek Romániában születnek, mások meg Olaszországban, Spanyolországban vagy Amerikában. A boríték volt a bizonyíték az igazságtalanságra, ami eddig sohasem foglalkoztatta, de most olyan mély űrnek tűnt, ahonnan a visszhang sem hallatszik. És sírt a tehetetlenségtől. Akkor egyszerre sírt mindenért, minden különösebb ok nélkül...

Többször nem ismétlődött meg ez a krízis, bár sok minden eszébe jutott, de nem ekkora erővel, és árnyaltabban. Mégis csak másnap szedte össze magát annyira, hogy költeni mert a pénzből. Illetve gondolatban beosztotta, mert csak csütörtök és vasárnap délután volt kimenője. Külön rakosgatta az adósságra, a vásárlásra, volt, amiről lemondott, volt, amit megvett, számolgatta, három, hat hónap vagy egy év múlva mit vehet belőle, beleszédült a tervezgetésbe, nem tudott aludni. Szeretett este, csöndben a pénzről tervezgetni, ez adott értelmet a keserves fáradságának, hátfájásának és magányának. Sokszor golyóstollal számolt egy darab papíron, amit aztán másnap eldobott, de nem is ez volt a lényeg. A jövő tervezgetéséből gyűjtött erőt, hogy tovább tudjon haladni. A célkitűzése megnemesítette a közönséges rutinmunkát, áldozatot hozott érte. Sokat gondolkozott az *áldozat* szón, és úgy találta, hogy hihetetlen erőt sugároz. Már-már kötelességének érezte, hogy belészeressen.

Szabadnapos volt, és a tizennégyes autóbusszal ment Loredanához. Egy papírra felírta a megállók nevét, mint a vásárlási listát. Ment, hogy odaadja neki a pénzt, amiről még fogalma sem volt, amikor eljött Romániából. Mikor Loredana kiköszvetítette a Bosse házaspárhoz, megmondta neki, mennyibe kerül, és egy vagy két hónap múlva, miután lábra állt, várja. Mivel nem szereti az adósságot, sem a vitákat („nem tudtam”, „nem az én hibám”, „akkor kié?”), egy hónap múlva felhívta Loredanát, és megmondta, hogy viszi a jutalékot. Ezt a szót használta, *jutalék*, gondolta, emiatt kellemetlenül fogja érezni magát, de nem. Loredana nem rossz lány, csak edzett. Vastag kéreg nőtt a szívére. Nem mint a kenyérre, hanem mint a tyúkszemre. Rögtön észrevette ezt, amikor egy kicsit elbeszélgettek. Egyik vasárnap délután, amikor kimenője volt, felszállt a tizennégyes buszra, az megy a körgyűrűn túlra. Először távolodott el ennyire a lakása körzetétől. A Signorával járt már a *mercato*ban kocsival, ez szombatoként előfordul. Loredana telefonon figyelmeztette: ne állj szóba senkivel, ha románul beszélnek, akkor sem. És gondolta, hogyhogy,

ha egy otthoni román megkérdezi, hány óra, ne mondja meg? Loredana tudta, amit tudott. Tíz éve élt Olaszországban. Mint mondta, akkor még csodának számított, ha két román találkozott, legszívesebben összeölelkeztek és söröztek volna egyet. Most már azt sem tudják, hogy meneküljenek egymás elől, vagy hogy használják ki egymást, tette hozzá. Ebben tökéletesen igaza volt, főleg a második dologban, ha-ha! Akkoriban tíz naponként találkozótál egy románnal, most óránként tízzel találkozol, mondta. Romániában Loredana egy kisipari szövetkezethél volt könyvelő.

Az utazás a tizennégyes busszal igazi meglepetést jelentett neki! Nem látott még ennyi románt együtt, amióta leszállt az olaszországi mikrobuszról! Megesküdött volna, hogy Craiován vagy Suceaván van! De nem is, inkább Bukarestben, mert ott keveredik össze mindenféle tájszólás és nyelvtani hiba. A főváros előnye! Volt közöttük két ázsiai és vagy két arab. Magányosak, nyomorultak! Kisebbségben a kisebbség között! A románok hangoskodtak és olyan dolgokról diskuráltak, amikről ő halkán is szégyellt volna. Hangoskodtak, üvegből vagy dobozból ittak, hátba veregették egymást, a földre köptek. Mint egy bukaresti külvárosi lakótelepen, az anyagraktárak vagy beállványozott gyárépületek között közlekedő autóbuszon... Románok között volt, és pirult miattuk. Némelyik rásandított, hogy lássa, érti-e, miről beszélnek. Letiția uralkodott magán, nehogy elárulja, mit érez, vagy az idegességét. Nehogy gúnyosan elhúzza a száját, nehogy túlságosan elpiruljon. Nehogy elnevesse magát, Isten ments, mert némelyiknek volt humora, amikor disznóságokat mondott.

Maga előtt tartotta a papírt a megállók nevével, újra meg újra elolvasta, tekintete a betűkön siklott. Néha kinézett az ablakon, hogy elolvassa a megálló nevét. Szorongott, kiszáradt a torka. Mintha itatóst ettem volna, mondaná Rădița. És hirtelen eszébe jutottak a jelenetek, mintha mindent otthagyt volna hirtelen, és otthon Rădițát fésülgetné, miközben hetet-havat összebeszélnek. Az ilyen érzelmi viharok mindent felkavartak benne. Összeszorította az állkapcsát, nehogy elsírja magát. A pénz a táskájában, a táska az ölében. Nem sok, nem is kevés, de megdolgozott érte. A román táskáját a középső csoportos gyerekek, a Macik szüleitől kapta nők napjára. Mivel egy jobb óvodában dolgozott, máshol csak egy-egy csokor hóvirágot adnak. De nem ez számít, ő nem bánik másként a gyerekekkel. Nagyon aranyosak. Csak sokan voltak, túl sokan, sokszor elfogyott a türelme. Annyi fizetésért, hogy nem

engedhetett meg magának egy rendes táskát. Úgy szorította most ezt a táskát az ölében, hogy mindenki láthatta, érték van benne. Kis idő múlva a mögötte lévő ülésen olasz beszédre lett figyelmes. Csodálkozva fordult hátra. Olaszul beszéltek! Egy idősebb nő és egy kamasz. Fura kiejtésük volt, talán déli. Annyi megállón áthaladva teljesen megfedkezett róla, hogy egy római autóbuszon ül, és elcsodálkozott a dallamos beszéden. Mielőtt a félszigetre jött, elviselhetetlenül dallamosnak tartotta ezt a nyelvet. Iszonyú édeskésnek! Cukorbeteg lennék, ha olaszul kellene beszélnem, mondta otthon, ha olasz filmet néztek. Mind kacagtak, ő a lehangosabban. Most a háta fáj a vasalástól és porszívózástól, de szó sincs cukorbetegségről. Uramisten, milyen csúnyán beszélnek ezek, mama, mondta a gyerek olaszul. Pszt!, csitította az anyja. Nyilván a gyerek észrevette, hogy akik románul csúnyán beszélnek, olaszul is tudnak. A nő és a gyerek szintén románok voltak, szegények, de nem akarták elárulni. Megjátszották magukat, akárcsak ő, és az idősebb, kommunizmust megélt nőnek tökéletesen sikerült. A gyerek csodálkozott... Még őszinte volt. Megható volt, ahogy szégyenkezett az anyja előtt a csúnya szavak miatt, amiket hallott. Meg akarta mutatni, hogy nem tartozik közéjük, elhatárolódik tőlük, ő tiszta. Vagy naivan megvédené az anyját a közönséges emberektől, a kis férfi.

Letiția csak később jött rá, hogy azon a tizennégyes buszon neki volt egy előnye, amiről nem tudott: felszálláskor jegyet lyukasztott. Vasárnap délután a tizennégyesen! Ehhez hülyének kell lenni, hiszen a tizennégyesre ellenőr hónapokig nem teszi föl a lábát!

Persze, ezt körülötte mindenki tudta, és nem gondolták róla, hogy ő is román. Jót röhögtek volna rajta magukban. Végül mégis sopánkodni kezdtek a keleties külsején. A fizimiskáján, a mozdulatain. A frizuráján, a ruháján és persze a március nyolcadikára kapott táskáján. Ehhez elég volt a másodperc töredéke, nem több.

Persze Loredanának vitte a pénzt! Szorította a táskát, mint az arany tojást tojó tyúkot. A tojás a szakadt, zipzáras, hal formájú pénztárca volt. És a hal tele ikrával. Az ő pénzével. Mint a mesében. Az óvodában szeretett mesét olvasni a gyerekeknek, különösen, amikor a hangját is el kellett változtatnia.

- Én azt mondom, hogy ez a nő cseh... Nézd, milyen bögyös attól a sok prima sörtől!

- Pszt! Hülyeségeket beszélsz, haver. Az Németországban van, azok nem elegyednek az ilyen varangyokkal.

- Akkor jugoszláv?

- Nagy vagy! Jugoszlávia már rég szétesett!

- De a jugoszlávok nem pusztultak ki mind... Az asszonyok, akarom mondani...

- Azt hiszem, ez magunk fajta, csak felvágós. Nem elegyedik össze velünk...

- Gondolod?

Róla beszéltek. Csak a lábukat látta, és nem mert rájuk pillantani. A barna cipősnek rekedt volt a hangja, a másíknak, a tornacipősnek kellemes, mint egy orvosé vagy ügyvédé. Uralkodott magán, hogy ne legyen ideges. Nehogy elpiruljon.

- Fogadjunk! - mondta a barna cipős.

- És ha albán vagy kirgiz, nos?

- Anyááám, micsoda általános műveltséged van!

- De az is lehet, hogy lapp?

- Lengyel, azt mondd?

- Lappföldi lapp!

- Na, ezzel a lappföldivel kiütöttél, ha-ha-ha! - kacagott a barna cipős

- Úgy hangzik, mint valami vodkamárka.

- Becsszó, van ilyen ország!

- Jó, de mégis azt hiszem, hogy bârladi vagy galați...

Érezte, hogy aprólékosan vizsgálják, egyre kényelmetlenebbül érezte magát. Már izzadt a tenyere és zsibbadt a szápadlása.

- Miben fogadunk? - kérdezte a tornacipős.

- Egy üveg vodkában!... ha már szóba került...

- Rendben!

- Akkor finn!

Mind a két pár cipő röhögött.

- És hogy fogjuk kideríteni? - akadékoskodott a tornacipős.

- Talán a hölgy megmondja... Ne haragudjon, hány óra? - kérdezte a hangjában árnyalatnyi gúnnyal a barna cipős.

- Signora!

Ezredszerre olvasta el a megállók nevét a papíron, ügylet, hogy egyetlen mozdulatával se árulja el magát.

- Mondtam, hogy felvágós... Bele kell pillantanunk a személyijébe...

A barna cipős hangja fenyegető volt. Elfogta a pánik.

- A személyijébe? - csodálkozott a tornacipős.
- A személyazonossági igazolványába, kérem szépen!... Csak van neki, nem?

- És honnan vesszük elő?

- A táskájából, haver, nem is holdról! Egy útlevel, vagy valami. Valami *soggiorno* igazolvány. Megtaláljuk!

- Tudom is én... - húzódott hátrébb a tornacipő.

- Nem szép dolog egy hölgy táskájában kotorászni, de... És az sem szép, hogy ő meg se pisszen!

- Szerb nő lehet, és nem érti a szép szót!

- Beledugom a csülkömet, nem veszítek egy üveg vodkát egy rongyos táska miatt - heveskedett a barna cipős.

- Signora...! - a barna cipő még egy óvatos kísérletet tett, hogy szóra bírja, és ő majdnem elsírta magát.

- A Signora egy kis ringyó, most megy a depóba, de meglátod, milyen szépen fog beszélni velünk, ha leszállunk!

Micsoda sértés, fogalma sem volt, hogy reagáljon rá. Ledermedt. Csak azt tudta, hogy feltétlenül el kell jutnia a pénzzel Loredanáig. Még hat megálló. Nem ismerte a helyet, remélte, forgalmas. Valaki csak meghallja, ha segítségért kiált.

A két pár cipő hallgatott, de érezte a feje búbján az ellenséges pillantásukat. Nem mert felnézni. Latolgatott. Talán jobb volna, ha leleplezné magát. Előhúzná a személyijét és azt mondaná: nyertek, román vagyok. De nem hitte volna, hogy ezzel minden véget ér. Ez olyan játszma volt, amelyet ő még nem játszott. Békés családban nőtt fel, egy csendes utcában, életében egyetlen férfit ismert, és egyetlen óvodában dolgozott. Abban a távoli, az emlékeiben élő világban teljesen másfajta szabályok voltak érvényesek.

- Letiția Cosoi! Akármi legyen, ha ez nem Letiția Cosoi! - hallotta a kellemesen telt, lelkes kiáltást! - Gyere, anyukám, hadd csókoljalak meg!

Így találkozott Laurával, sok évvel a gimnázium után, amikor egyáltalán nem számított rá, és amikor a legnagyobb szüksége volt rá. Laura egy csapat nővel jött vissza a városból, mindenfélét vásároltak, mert egy kis bulira készültek. Izgatottan, vidáman körülvették őt.

- Jössz nekem egy vodkával - mondta egy pödört bajszú, csábosan kék szemű férfi.

A barna cipős volt.

- Természetesen! - felelte a mellette lévő zömök, nagy orrú.
- Lehet Finlandia!

Vállat vonva elfordult, örökre el akarta felejteni őket. Egy ideig eltűnődött, hogy milyen érdekes az élet, egyik pillanatról a másikra hogy megváltozik. Laura féktelen energiája azonnal lehengerelte, egy szuszra mindent el akart mesélni neki. Szívesen velük maradt volna, hogy egy estére mindent és mindenkit elfelejtsen, de másnap korán reggel a Bosse család a szemét sem képes kinyitni nélküle.

Amikor a következő megállóban a két pár cipő leszálláshoz készülődött, a barna cipős megszólalt:

- Pont ilyen szandálja van anyámnak is!
- Na, nyomás, vége a dumának! Nem látod, milyen ronda vagy? - szólt rá fölényesen Laura - És ráadásul bunkó is! - kiáltott utána, miközben becsukódtak az ajtók.

Még három megálló volt hátra, közben Laura útitársnői a csomagokkal megpakolva leszálltak, ők pedig továbbmentek a következőig. Laura nem akarta egyedül hagyni, mert nem volt a legbiztonságosabb környék. Elvitték a pénzt Loredanának, aki ott helyben megszámolta és elégedetten hümmögött. Egy darabig még kedveskedtek egymással, megosztottak néhány érdekes tapasztalatot a Bosse családról, és már szaladtak le a lépcsőn. Loredana úgy megváltozott, hogy egyelőre nem akarja látni. Legszívesebben soha többé.

Vége csak kettesben voltak!

- De hogy pont a tizennégyesen találkozunk, ezt még Féreg mama se gondolta volna - lelkendezett Laura.

Kiültek egy teraszra kávézni, és jót beszélgettek.

Letiția mesélt az esküvőjéről, Valiról, a lányairól, a szüleiről, a lakásukról. Az utóbbi hónapok lidércnyomásairól és az állati örömről, amikor a pénzt megszámolta. Málna körömlakkjáról, Rădița hosszú hajáról. A virágokkal teli óvodáról.

- De már éppen eleget beszéltünk rólam, mindjárt elsírom magam, és te mit csináltál a gimnáziumban?

- Ajaj! Az már ezer éve volt! Felvételiztem az egyetemre, nem sikerült. Francia szakra. Tizen egy helyre, emlékszel, mi volt ott, öldöklés. Aztán télen jött a tam-tam a forradalommal. Nem szakadtam le a tévéről, anyukám, amíg Ceaușescu nem láttam holtan.

Laura csak mesélt szokásos jókedvével, és mindketten majdnem megpukkadtak a nevetéstől.

Másnap a Bosse család reggelijénél a tej nem volt elég meleg, a tojás túl kemény lett. De senki sem halt bele!

Koszta Gabriella fordítása

DAN LUNGU (1969) neves író, emellett egyetemi előadótanár, szerkesztő, újabban politikus, Jászvásáron (Iași) él. Magyar fordításban eddig két könyve jelent meg: *Egy komcsi nyanya vagyok!* (Sînt o babă comunistă, 2008), *Hogyan felejtünk el egy nőt* (Cum să uiți o femeie, 2010). A *Raiul găinilor* (Tyúkok a mennyben) című regénye 2004-ben jelent meg először, 2007-ben, majd 2010-ben újra kiadták, megjelent francia, német és szlovén fordításban, hamarosan olaszul is olvasható lesz.

